

Bilag II.*Til Landbrugsministeriet.***Angaaende Vildmoserne.**

I Anledning af Statens paatænkte Overtagelse af Vildmoserne fandt der, som det vil være det høje Ministerium bekendt, i April d. A. en Forhandling Sted i Aalborg mellem Kontorchef for Statens Planteavlkontor, Hr. H. C. Larsen, hvem Ministeriet havde overdraget at føre Forhandlinger med Vildmosernes Ejere og undertegnede Godsinspektør ved Grevskabet Lindenberg paa Lensbesidderen, Hs. Excellence Lensgreve C. Schimmelmanss Vegne.

Under denne Forhandling fremførte jeg en Del Betragtninger og Argumenter, som synes at tale for, at *den lille Vildmose* bør fritages for Erhvervelse af Staten og vedblivende høre under Grevskabet, og det blev en Aftale med Hr. Kontorchef Larsen, der stillede sig forstaaende overfor mine Ræsonnementer, at der fra Grevskabets Side skulde indsendes til det høje Ministerium en skriftlig Redegørelse, indeholdende en saavidt mulig udtømmende historisk Oversigt over, hvad der gennem Tiderne er foretaget af de forskellige Besiddere med Hensyn til den lille Vildmose, og hvad der iøvrigt maatte tale for, at den bliver under Grevskabet.

Jeg skal saaledes foranlediget tillade mig at anføre følgende, idet jeg forudskikker den Bemærkning, at mine Oplysninger angaaende Forholdene vedrørende Mosen i den ældre Tid for en stor Del er hentede fra Pastor Alexander Rasmussens til Aalborg Amts historiske Samfund skrevne Afhandling om „Vildmosegaardens Grundlæggelse“.

Indtil for godt halvandet Hundrede Aar siden laa Mosen hen som et fuldkommen herreløst og dødt Land.

En af Regeringen nedsat Kommission, der havde til Opgave at søge Klarhed over Spørgsmaalet, hvem Ejendomsretten maatte tilhøre, kom til den Erkendelse, at ingen havde Ejendomsret, hvorfor Raadighedsretten over Mosen maatte tilkomme Kongen. Det blev derefter af Regeringen forsøgt at sælge Mosen, dels i Parceller og dels samlet, men ingen vilde købe. Kongen skænkede derfor i 1759 hele Mosen til den daværende Ejer af det senere Grevskab Lindenberg, der den Gang var et Baroni, Grev Adam Gotlob Moltke.

Fra det Øjeblik, Vildmosen kom paa fast Haand, blev der vist den største Interesse, — en Interesse, som har holdt sig op gennem de siden da forløbne ca. halvandet Hundrede Aar hos de forskellige Besiddere af Baroniet, senere Grevskabet Lindenberg.

Jeg skal i store Træk søge at vise, hvordan denne Interesse for Mosen har givet sig Udslag.

Søernes Tørlægning.

I 1760 lod Grev Moltke paabegynde det store — efter Datiden uhyre store — Arbejde at tørlægge de fire i Vildmosen liggende Søer, — Mølløsø, Birkesø, Lillesø og Toftssø, hvis Fladeindhold udgør over 700 Tdr. Land.

Efter at Grev Moltke i 1762 havde afstaaet Baroniet Lindenberg og Vildmosen hvilken sidste var Grevens private Ejendom, til den bekendte danske Finans- og Statsmand, Skatmesteren Heinrich Carl von Schimmelman, fortsatte denne Udtørringsarbejderne, og da de var vel tilendebragt, tog han fat paa at lade etablere Landbrug paa Søbunden.